

JAZYK, JAZYKOVÉDA, DĚLENI' JAZYKŮ

- jazyk = jazykové rody
- ↳ nejdříve indoevropská (o to je i jazyk, tam patří)
- jazykové rody = jazykové skupiny (germánská, slovanština, románská, baltština, keltská, helénská, alánská)
- esperanto = pokus o univerzální jazyk
- praslovanské → staroslověnská
- první písma - křesťanů → vznik azbuky
- slovanština jazyky - jiho-, západ-, východo-
- dvojí písmo v evropě - latinka a cyrilice (zabava)
- jazyk = soubor dorozumívacích prostředků a pravidel, jak je používat
- lingvistika - gramatika → - hlašování
 - lexicologie
 - onomastika
 - etymologie
 - semantika
 - stylistika
 - dialektologie
 - morfologie
 - syntax

Jazykověda a její disciplíny

Jazyk = soubor dorozumívacích prostředků a pravidel, jak je používat.

Úkol:

Kolik významů má pojem JAZYK?

jazyk, -a m. (6. j. -ku, -ce, 6. mn. -cich)

1. svalnatý, velmi pohyblivý orgán v dutině ústní (u zvířat v tlamě, zobáku atd.); orgán chuti, mluvy
2. soubor vyjadřovacích a sdělovacích prostředků vlastní příslušníkům urč. společenství jako nástroj myšlení a dorozumění; mluva, řeč
3. věc, předmět n. jeho část zprav. úzkým dlouhým tvarem se podobající jazyku

Upraveno z:

<http://barajic.uji.cz/ssjc/search.php?hledej=Hledat&heslo=jazyk&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Ústav pro jazyk český

Úkoly:

1) Jak rozumíš výrokům:

Má smrt na jazyku. Brzy ho čeká smrt.

Má chlupatý jazyk. Jak když mlsný, čeká na jídlo.

Má nabroušený jazyk. Je drzý, případně "útočný".

Rozvázat někomu jazyk. Rozmluvit někoho.

2) Požij výraz JAZYK, bys vyjádřil(a), že:

Má někdo mlčet. Drž jazyk za zuby.

Má se mírněji vyjadřovat. Dávej si pozor na jazyk.

Nemůže si vzpomenout na správný výraz, ale je blízko. Mám to na jazyku.

Někdo špatně vyslovuje. Šlape si na jazyk.

Jazykověda (*lingvistika*)

= věda o jazyce a jeho užívání

Ústav pro jazyk český - instituce, "dům plný češtinářů"
VŠ spolupracuje s relevantními vysokými školy

1. Gramatika (mluvnice) zabývá se stavbou jazyka

A) Hláskosloví - o zvukové stránce jazykové komunikace

- **Fonetika** - nauka o činnosti mluvních orgánů při řeči (artikulace - jak se tvoří hlásky)

- Fonologie - nauka o systému a funkci fonémů = minimální zvukový prvek schopný rozlišovat významové jednotky - tj. nauka o významotvornosti hlásek
- Ortoepie - poučení o správné, spisovné výslovnosti
- Ortografie - poučení o zásadách užívání písmen při psaní Disortograf - jak když dislektik ale nejde mu pravopis

B) Morfologie (tvarosloví) = slovní tvary, slovní druhy, mluvnické kategorie
morfém - nejmenší část slova, mající ustálenou formu i gramatický význam

C) Syntax (skladba) = nauka o stavbě vět a souvětí

2. **Lexikologie** - nauka o slovní zásobě, význam slov,
3. **Onomastika** - nauka o vlastních jménech
4. **Etymologie** - o původu slov
5. **Sémantika** - nauka o významu slov
6. **Stylistika** - nauka o způsobu výběru a využití jaz. prostředků v jazykových projevech, o slohové výstavbě textů
7. **Dialektologie** - zabývá se studiem nářečí

Důležité adresy:

[Internetová jazyková příručka](#)

[Slovník spisovného jazyka českého](#)